

Haridus- ja Teadusministeerium
Munga 18
50088 TARTU

20. septembril 2012.a.

Arvamuse avaldamine seaduse eelnõu kohta

Eesti Eraüldhariduskoolide Ühenduse 18.09.2012 toimunud üldkoosolekul oli päevakorras ühe punktina ka Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt 31.08.2012 saadetud kiri koostööpartneritele arvamuse avaldamiseks põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu osas.

Kuigi Eesti Eraüldhariduskoolide Ühendus oli saadetud kirja koostööpartnerite adressaatide seast välja jäänud, esitame eraüldhariduskoolide ühendusse kuuluvate koolide tähelepanekud ja kommentaarid. Kindlasti ei ole tähelepanekute loetelu ammendav, sest siin ei kajastu ühendusse mittekuuluvate koolide arvamused.

Seaduse eelnõus ja seletuskirjas ei ole eraõigusliku juriidilise isiku asutusena tegutseva kooli osa meie arvates piisavalt selgelt kajastatud. Alljärgnevalt esitame meiepoolsed kommentaarid ja arvamused seaduse muudatuse eelnõu seletuskirja osas:

II. Seaduse eesmärk.

Põhi ja keskharidusefunktsionaalne lahutamine.

„Integreeritud gümnaasiumi ja põhikooli ei lahutata seadusega – seadusesse jääb võimalus **integreeritud munitsipaalgümnaasiumide** tegutsemiseks. Küll nähakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ette põhikoolide ja gümnaasiumide (sh seni integreeritud õppeasutuste) käsitlemine funktsionaalselt lahus.“

Küsimus : Sõnastus käsitleb vaid munitsipaalgümnaasiumi. Kas see puudutab ka erakoolisid?

Rahastamise läbipaistvamaks muutmise.

„KOVile riigi poolt eraldatava haridustoetuse kasutamine on läbipaistmatu ega toeta säästlikku hariduskorraldust ja lubab väikeste, õpilastele vähe valikuid ja konkurentsivõimetut haridust pakkuvate gümnaasiumiosade ülalpidamist põhikoolile mõeldud vahendite arvelt.

- KOVi toetusfondi määrust muudetakse, eraldised muudetakse sihtotstarbelisteks kooskõlas põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega.
- KOVile riigi poolt eraldatava haridustoetuse arvestus muudetakse KOVi põhiseks.“

Küsimus : Sõnastus käsitleb vaid KOV-le eraldatavaid haridustoetusi. Kas ja millisel määral muutub erakoolide rahastamine?

III. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs.

Erakooliseaduse muutmise

- „§ 2 lõikes 2 esitatud loetelus (erakooli liigid) tehakse kaks muudatust. Esiteks asendatakse üks erakooli liik (põhikool ja gümnaasium, mis tegutsevad ühe asutusena) teisega (põhikooli ja gümnaasium, mis tegutsevad ühe asutusena, kus õpe toimub ainult Rahvusvahelise Bakalaureuseõppe Organisatsiooni õppekava või Euroopa koolide põhikirja konventsiooni alusel väljatöötatud õppekava kohaselt). Seega ei ole võimalik tulevikus asutada uue koolina põhikooli- ja gümnaasiumi ühendasutusi (sarnaselt munitsipaalkoolidega), v.a siis, kui koolis toimub õpe ainult Rahvusvahelise Bakalaureuseõppe Organisatsiooni õppekava või Euroopa koolide põhikirja konventsiooni alusel väljatöötatud õppekava kohaselt.“

Küsimus : Kas erandi puhul peab põhikooli- ja gümnaasiumi ühendasutuses olema IB ja/või Euroopa koolide õppekava ainult gümnaasiumi astmes või selle ühendasutuse kõigi kooliastmete ulatuses (IB puhul näiteks Primary Years Programm, Middle Year Program, Diploma Program). Kui mõeldakse ainult gümnaasiumiastet, siis peaks sõnastust vastavalt täpsustama.

- „Kuna eelnõuga jäetakse seadustest välja sõna „pedagoog“ (asendatakse konkreetse ametinimetusega, kelle kohta vastav säte on mõeldud) asendatakse erakooliseaduse § 5 lõike 5 punkti 5 senine sõnastus – „kooli pidaja kinnitus kvalifikatsiooninõuetele vastavate pedagoogide olemasolu kohta“ järgmise sõnastusega – „kooli pidaja kinnitus kvalifikatsiooninõuetele vastavate direktori, **õppealajuhataja** ja õpetajate olemasolu kohta“.

Kommentaar : vt kommentaar PGS §74 lg1 muudatuse juures.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmine

- **§ 2 lõike 3 muutmine**

„Eelnõu kohaselt kaob alates seaduse jõustumisest (1. septembrist 2013.a) võimalus asutada ühe asutusena tegutsevat põhikooli ja gümnaasiumi ning ühe asutusena tegutsevat üldhariduskooli ja huvikooli... Jätkuvalt on võimalik asutada ühe asutusena tegutsevat põhikooli ja gümnaasiumi juhul, kui seal toimub ainult mittestatsionaarne õpe või töötatakse Rahvusvahelise Bakalaureuseõppe Organisatsiooni õppekava või Euroopa koolide põhikirja konventsiooni alusel väljatöötatud õppekava alusel.“

Kommentaar : vt kommentaar EKS §2 lg2 muudatuse juures.

- **Seaduse täiendamine §-ga 7¹**

„Kuna üldkeskharidust pakkuvate õppeasutuste üleandmine kohalikult omavalitsuselt riigile ei ole kohustuslik, siis vastavalt paragrahvi 100² lõikele 1 on seaduse jõustumise hetkel tegutsevatel munitsipaalkoolidel õigus tegevust jätkata. Samas katab riik riigigümnaasiumi tegevuskulud - kohalike omavalitsuste ja riigi arvlemist ei kavandata. **Munitsipaalgümnaasiumide** puhul jätkavad tegevuskulude katmist jätkuvalt **kooli pidajad**.“

Küsimus: Kuidas hakkab toimuma erakoolide tegevuskulude katmine? Kuna erakoolide rahastamine käib täna läbi KOV-i (nii pearahad kui tegevuskulude toetus), siis kas munitsipaalkoolipidajal KOV-l tekib võimalus otsustada, milliste koolide vahel tegevuskulude toetus edaspidi jaotada?

- **§ 16 lõike 3 muutmine**

„§ 16 lõiget 3 täiendatakse neljanda ja viienda lausega järgmises sõnastuses: „Kooli põhimääruses sätestatud tingimustel ja korras võib rahvusvahelise õppekava rakendamise kulude katmine toimuda rahvusvahelise õppekava alusel õppijate kaasrahastamisel. Õpilaste vastuvõtu tingimused ja korra rahvusvahelisele õppekavale kehtestab haridus- ja teadusminister“.

Küsimus: Kas õpilaste vastuvõtu tingimused ja korra rahvusvahelisele õppekavale kehtestab haridus- ja teadusminister ka erakoolide puhul?

- **§ 26 muutmine**

„§ 26 lõiget 2 muudetakse ja uus säte on sõnastatud järgmiselt: „Kooli pidaja võib direktori ettepanekul ning **hoolekogu** nõusolekul kehtestada käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud piirnormist suurema klassi täituvuse ülemise piirnormi, tagades vastavuse tervisekaitse- ja ohutusnõuetele.“

Kommentaar: Erakooliseaduse §19 - §21 kohaselt on erakooli juhtorganiks nõukogu ja direktor, hoolekogu mõiste puudub.

- **§ 27 muutmine**

„§ 27 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt: „Põhikool on kohustatud võtma õpilaseks vastu kõik selleks soovi avaldavad koolikohustuslikud isikud, kellele see kool on elukohajärgne kool. Kui pärast nende õpilaste vastuvõtmist, kelle jaoks kool on elukohajärgne kool, on koolis vabu õppekohti, võib kool vastu võtta ka teisi soovijaid. Eelkõige arvestab kool sama pere teiste laste õppimist samas koolis.“

Kommentaar: Loodetavasti ei laiene elukohajärgse kooli mõiste erakoolidele.

- **§ 67 muutmine**

„§ 67 lõige 2 sõnastatakse järgmiselt: „Arengukava ja selle muudatused valmistatakse ette koostöös **hoolekogu**, õpilasesinduse, õppenõukogu ning ekspertidega koolist või väljastpoolt kooli. Arengukava kinnitatakse ja kooli direktor annab selle täitmisest aru pidaja kehtestatud korras. Arengukava ja selle muudatused esitatakse enne kinnitamist arvamuse andmiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule“.

Kommentaar: vt kommentaar §26 muutmise juures (hoolekogu). Sama küsimus õppenõukogu osas.

- **§ 74 muutmine**

„§ 74 lõige 1 sõnastatakse järgmiselt: „Koolitöötajad on direktor, **õppealajuhataja**, õpetajad ja teised töötajad“.

Kommentaari: Kas on otstarbekas seadusesse kohustusena sisse kirjutada konkreetsed ametikohad ja nende nimetused? Sellisel juhul peaks koolid ära muutma olemasolevad ametikohad (näiteks Miina Härma Gümnaasiumis on direktori asetäitjatena „õppejuht“ ja „arendusjuht“) või looma juurde puuduva õppealajuhataja ametikoha (mõnes koolis võib see töö olla ühildatud muu ametikohaga, näiteks kooliastme juhi omaga).

Kui §74 lg2 muudatus ütleb, et „Koolitöötajate koosseis kinnitatakse direktori ettepanekul kooli pidaja kehtestatud korras“, siis ei peaks ka §74 lg1 peale direktori muid ametikohti täpsemalt määratlema. Kui seadus eeldab, et kindlasti peab igas koolis olema eraldi direktori ja õppealajuhataja ametikoht, siis peab olema määratletud ka täis- või osalise koormuse tingimused ja vastavalt sellele rahastamise koefitsiendid ka pearahade mudelis (sh erakoolidele).

- **Paragrahvi 82 lõike 3 muutmine ning täiendamine lõikega 3¹**

„Paragrahvi 82 lõike 3 sõnastatakse järgmiselt: „Munitsipaalkooli kulud katab kooli pidaja. Lähtudes munitsipaalkoolide õpilaste arvust, eraldatakse kooskõlas riigieelarve seadusega igal aastal riigieelarvest valdadele ja linnadele sihtotstarbelised eraldised munitsipaalkoolide direktorite, õppealajuhatajate ja õpetajate töötasu ning nende täiendkoolituse ja õppekirjanduse kulude katmise toetuseks“. Asendatakse senine direktorite, õppealajuhatajate ja õpetajate töötasu toetus samasisuliste sihtotstarbeliste eraldistega kohalikele omavalitsustele. Muudatuse jõustumise järgselt sõlmitakse kohalike omavalitsustega eraldiste lepingud vastavalt kehtiva(te)le töötasu alammäära(de)le ning kooskõlas vastava aasta riigieelarve seadusega. Muudatusega tagatakse riigi poolt kavandatud õpetajate töötasu vahendite jõudmine õpetajateni ning suurendatakse seeläbi õpetajate kindlustunnet väärika töötasu saamiseks kõikjal Eestis.

Küsimus: Kas ja millisel määral see mõjutab erakoolide rahastamist?

Ministri poolt saadetud kirjas esitatud küsimusele, et kas põhikooli vastuvõtmise eeltingimusena katsete või testide läbiviimist tuleks seadusega keelata, on raske üheselt vastata. Praegu mitmete lapsevanemate seas nõ populaarsete munitsipaalkoolide poolt kasutatavat praktikat ei saa kindlasti pidada õigeks, kuid see on pigem katsete ja testide sisu ning vormi küsimus. Selle tegevuse eesmärk peaks olema lapse kooliküpsuse hindamine ja arenguvajaduste kaardistamine, mitte pingeridade koostamine ja stressi tekitamine.

Samas paljude erakoolide puhul on nõudlus oluliselt suurem kui pakkumine ja seetõttu tuleb klasside komplekteerimisel teataval määral teha ka valikuid. Erakool ei saa rohkem lapsi vastu võtta kui on kohti ja seega ei saa erakoolide puhul sellekohast tegevust seadusega ära keelata. Väga raske on seadusega tõmmata piir, kust lõpeb kooliküpsuse hindamine ja kust algab valiku langetamine.

Lisaks ülaltoodule oleme 27.jaanuaril 2012.a. esitanud meiepoolsed arvamused ja seisukohad lähtudes Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt kirjaga 13.01.2012 nr 1.1.-11/12/273 saadetud küsimustest gümnaasiumivõrgu korrastamise lähtealuste ja nende rakendamise kohta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ahto Orav

Juhatuse esimees

MTÜ Eesti Eraüldhariduskoolide Ühendus